סוגיות נבחרות בגבייה ממעסיקים וביקורות ניכויים

מתוך יום עיון טסטמי י-ם 22/8/16

www.kariera.co.il

יפית מנגל, עו"ד

שוהם 13 א', רמות צהלה, תל אביב,

טל': 03-6446964, נייד: 052-2801399

yafit@yafitlaw.com

ראשי פרקים:

- הקדמה כללית – הלאמת כספי הביטוח הלאומי ע"י האוצר
- חובת תשלום דמי הביטוח בגין העובד השכיר – סעיף 342 לחוק והשלכותיו
- תקופת תשלום ומועד התשלום בגין העובד השכיר
- שינויים בכללי הפריסה ומיצוי זכויות העובדים והמעסיקים בהפרשי גמלאות
- חישוב תגמולי מילואים – הפרשי תגמול לעובד או למעביד?
- תיקון 159 לחוק הביטוח הלאומי - התיישנות
- ביקורת ניכויים – רקע היסטורי –וסוגיות נבחרות
- התיישנות בביקורת ניכויים
- השגה על קביעה בביקורת ניכויים בפני וועדת השומה - הדגשים והמלצות
- תשלום הפרשי גמלאות בגין חיוב בדמי ביטוח בביקורת ניכויים

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

״הלאמת״ כספי הביטוח הלאומי

מדברי וועדת הכספים בכנסת ביום 12/2/2014

סתיו שפיר: יש פה מצב שהוא לא פחות ממחדל,....זהו מחדל ..בשנת 2042 קופת הביטוח הלאומי תתרוקן..לא יהיה כסף

אראל מרגלית: זה כמו מיידוף..המדינה עושה לביטוח לאומי מיידוף,..

גילה גמליאל: זה שוד לאור היום

.....

אראל מרגלית: העובד מעביר כסף, המעביד מעביר כסף והמדינה מעבירה צעטאלע.

פרופ׳ שלמה מור יוסף:היום היא (הקרן) בסביבות 180 מיליארד שקל

באסל גטאס: זה כסף שהיה צריך להיות בבנק

סתיו שפיר: הכסף מגיע מהאזרחים ואז האוצר לוקח את הכסף הזה ומשתמש בו כקופה קטנה..להוצאות אחרות..

אראל מרגלית: המשבר בבי״ח הדסה קטן ליד המשבר שמבשלים לנו פה, בקטסטרופה שמנהלים לנו פה את העניינים....

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

חובות המעסיק

1. החובה **המהותית** לתשלום דמי ביטוח משכר העובד חלה על המעסיק, בצד החובה חלה **אחריות פלילית**
   - ❖ סעיף 342 (ב), - ס' 398 (ג- ו').
2. סעיף 344 לחוק , "הכנסה" ס' 2(2) לפקודה.
3. תקנה 8 לתקנות הגבייה- דו"ח בעד **כל עובד בנפרד**
3. העובד **מבוטח במלוא זכויותיו** גם אם המעסיק לא שילם דמי ביטוח בעדו. (סעיף 365)
4. מעסיק שפיגר בתשלום **עלול להידרש לשלם למל"ל את הגמלאות** ששולמו לעובד(סעיף 369).

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

זכויות העובד השכיר

1. **העובד זכאי למלוא זכויותיו גם אם המעסיק לא שילם דמי ביטוח**
2. **לעובד אין מעמד משפטי מול המל"ל בעניין גביית דמי ביטוח**
3. **דמי ביטוח שנגבו ביתר יוחזרו למעסיק** (פס"ד- דיון מ"ה / 1-7 (ארצי) **אלימלך דיאמנט נ' המל"ל** ואח').
4. **העובד זכאי להפרשי גמלאות בחיוב המעסיק בביקורות ניכויים**

(תביעה ייצוגית 6729/10 **הסתדרות העובדים הכללית** נ' המל"ל)

5. **אחריות העובד להצהיר על עבודה נוספת.**

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

תקופת תשלום ומועד התשלום
שינויים בכללי הפריסה

סעיף 334 : "תקופת התשלום" – פרק הזמן שלפיו משתלמים דמי הביטוח

"מועד התשלום" – מועד לתשלום דמי ביטוח

סעיף 336 : "כל תקופת תשלום תסתיים בסופו של כל חודש, אם לא קבע השר תחומים אחרים לתקופת התשלום בין לכל המבוטחים ובין לסוג מבוטחים"

סעיף 353: "מועד התשלום של דמי הביטוח יהיה,לגבי עובד ה- 15 בחודש שאחרי תקופת התשלום".

סעיף 352: "השר..רשאי לקבוע הוראות מיוחדות בדבר תשלום או פטור מתשלום דמי ביטוח." ("תקנות הפריסה") .

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

שינויים בכללי הפריסה
מיצוי זכויות העובדים והמעסיקים בהפרשי גמלאות

תקנות הביטוח הלאומי (תשלום ופטור מתשלום דמי ביטוח), התשנ"ה -1995).

תקנה 3: תשלום חודשי שנהוג לשלמו בחודש שלאחר החודש בעדו עפ"י דיווחי העובד - ייחשב כשכר רגיל בחודש בו הוא משולם בפועל.

תקנה 4 : הפרשים – ייראו כשכר חודשי רגיל בעד החודשים בעדם שולמו.

תקנה 5: "תשלום נוסף" –תשלום ששיעורו 25% או יותר משכר המינימום יחולק לשנים עשר והחלק היחסי יצורף לחודש התשלום ולכל אחד ה-11 החודשים שקדמו לחודש התשלום.
"תשלום נוסף " ששולם לעובד שעבד אצל מעבידו פחות מ-12 חודשים יחולק במספר החודשים שבהם עבד העובד אצל אותו מעביד.

הערות : א. הנחיית הביטוח הלאומי לפריסה בזמן חופש לידה.
ב. השפעת השינוי בכללי הפריסה על תשלומי הגמלאות.

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

חישוב תגמולי המילואים

תיקון משנת 2008:

סעיף 271 לחוק: בשירות רצוף של 7 ימים, או בשירות של כמה תקופות שירות בנות 7 ימים כל אחת:

התשלום עפ"י הנוסחה בסעיף 272- היינו, ממוצע 3 החודשים שקדמו למילואים (או 3 חודשים מתוך 6 החודשים שקדמו למילואים) לחלקי ל- 90.

אם יתרת התקופה היא 6 ימים – ישולם התגמול בעד 7 ימי מילואים

אם יתרת התגמול פחות מ- ימים – יוכפל הסכום היומי ב- 1.4.

לצורך חישוב הסכום שיישאר בידי המעסיק- יש לחלק את הסכום החודשי ב-22 ימי עבודה ולהכפיל במס' ימי העבודה בהם שירת העובד במילואים - היתרה תועבר לעובד.

תיקון משנת 2011

סעיף 280 לחוק: המעביד יעביר לעובד את "יתרת התגמול" – ההפרש בין התגמול שהמעביד קיבל מהמוסד לבין הסכום ששילם לעובד עפ"י הנוסחה בחוק , "למעט סכום ששילם לעובד עקב עבודתו או סכומפ שהיה משלם לעובד בין שהוסיף לעבוד ובין שנעדר מעבודתו".

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

הפרשי מילואים – האם לעובד או למעביד?

❖ **העיקרון המונח ביסודו של התגמול הוא שיש לפצות את העובד על איבוד הכנסתו בזמן היעדרות – התגמול הוא תחליף להכנסה.** דב"ע נו/ 26-02 אריה לודר נגד המוסד לביטוח לאומי

❖ **"הדעת אינה סובלת שהתחליף יינתן גם עת המקור קיים".** דב"ע לז/2 – 28 כהן – נאמנות התיאטרון הקאמרי.

מסקנה:

- **הפרשים הנובעים מפריסות שכר המשולמים בעד תקופת המילואים , הטבות בעין מהן נהנה העובד גם בימי המילואים – שייכים למעסיק.**
- **הפרשים הנובעים מרכיבי שכר שלא נכללו בשכר הבסיס ,ו"יתרת התגמול "– שייכים לעובד.**

"תגמול נוסף" – משולם לעובד ע"י רשות המסים בהתאם למס' ימי המילואים בשנה.

- **הפקדות המעסיק לזכויות סוציאליות – רק עד גובה השכר - לא על "יתרת התגמול"**

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

ביקורות ניכויים למעסיקים

רקע היסטורי

סעיף 383 - סמכות פיקוח

(א) מי שהסמיכו לכך המוסד רשאי להיכנס, בכל עת סבירה, לכל מקום שיש לו יסוד להניח שעובד בו אדם כעובד עצמאי או שמועבד בו עובד, או **לשם חקירה** בקשר לתביעה או לתשלום גמלה, ובלבד שלא יהא רשאי להיכנס בכוח למקום מגורים **לשם חקירה** כאמור אלא על פי צו מאת שופט בית משפט השלום.

(ב) מי שהוסמך כאמור בסעיף קטן (א) רשאי לדרוש כי יוצג בפניו כל פנקס או מסמך אחר בדבר האנשים העובדים באותו מקום, הן כעובדים והן כעובדים עצמאיים, ולחקור כל אדם בכל ענין הנוגע לחוק זה, **ובלבד שלא יידרש אדם לתת תשובה או עדות העלולות להפלילו.**

(ג) הוראות סעיף זה אינן באות לגרוע מהוראות סעיף 146.(חקירה לקבלת גמלה)

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

מקור הסמכות בפקודת מס הכנסה-"חקירה אזרחית"
סמכויות פקיד השומה - סעיפים 135 עד 141 לפקודה.

סעיף- 135 כדי להגיע לידיעה מלאה בדבר הכנסתו של אדם

(2) רשאי פקיד השומה, או פקיד אחר שהורשה לכך על ידיו בכתב להיכנס לכל מקום בו מתנהל עסק או משלח-יד ולבדוק מלאי עסקי, קופה, מכונות, פנקסים, חשבונות, ..., וכן רשאי הוא לדרוש מבעל-העסק או משלח-היד או מפקיד אחראי שלהם לגלות היכן מצויים פנקסים, חשבונות ומסמכים כאמור ולהיכנס למקום הימצאם ולבדקם ולדרוש הסברים, אם דבר זה ייראה לו דרוש כדי להבטיח את מילוי הוראותיה של הפקודה או כדי למנוע התחמקות ממילוי אותן הוראות;

היסטוריה - פקידי השומה מפוזרים במשרדי מס הכנסה ברחבי הארץ- בדומה לכך פעל בעבר מנגנון הביקורת בביטוח הלאומי באמצעות פקידי גבייה הראשיים המפוזרים בסניפי המוסד. בתחילת שנות ה-90 הוקם האגף לביקורת ניכויים במשרד הראשי בירושלים שהחליף את עבודת פקידי הגבייה הראשיים בסניפים.

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

סמכות חקירה פלילית לפקיד שומה במס הכנסה

סעיף 227 לפקודת מס הכנסה

שר המשטרה רשאי להסמיך פקיד שומה לערוך חקירות או חיפושים לשם מניעת עבירות על פקודה זו או לשם גילוין, ופקיד שומה שהוסמך כאמור יהא רשאי :

(1) להשתמש בכל הסמכויות הניתנות לקצין משטרה בדרגת מפקח ומעלה לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות), וסעיפים 3 ו-4 לפקודה האמורה יחולו על הודעה שרשם כאמור;

(2) להשתמש בסמכויות שוטר על פי סעיף 7(1)(א) לפקודת הפרוצדורה הפלילית (מאסר וחיפושים), למעט תפיסת כל רכוש שאיננו מסמכים;

הערה: סעיף זה מקביל לסעיף 383 בחוק הביטוח הלאומי – סמכות פיקוח וחקירה.

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

התיישנות חובות בביקורת ניכויים

סעיף 363 א (א): "בתוך 7 שנים לכל היותר, **מהמועד לתשלום דמי ביטוח כהגדרתם בסעיף 364 (ב')** ישלח המוסד לחייב בתשלומים דרישה לתשלום חוב באמצעות הדואר, לא נשלחה דרישה לתשלום החוב כאמור ואם נשלחה – לא ננקטו הליכי גבייה לפי פקודת המסים (גבייה) או לא בוצע קיזוז בתוך שבע שנים **ממועד הדרישה**, לא ייגבו דמי ביטוח וכל חוב הנצמח מהם מהחייב בתשלומם לרבות בדרך של קיזוז ואי תשלומם לא יפגע בזכויות לקצבה או לגמלה, על אף הוראות כל דין אחר"

חריגים:

- לגבי חובות שקדמו לשנת 1999- **מחילת חוב גורפת.**
- לגבי חובות עבר החל משנת 1999- ניתנה למוסד שהות עד ליום 30/6/16 לשלוח דרישת תשלום חוב , **בתנאי שהמידע על החוב קיים ברשות המוסד**.
- אם המידע התקבל מרשות המסים ביחס לחובות עבר - המועד הקובע הוא מועד קבלת המידע מרשות המסים.

הערה: בהתאם לסעיף 363 א (ב) ככל שמעסיק הגיש טופס 126 במועד והתקבל מידע מאוחר מרשות המסים – המועד הקובע הוא מועד הדיווח של טופס 126.

yafit@yafitlaw.com

052-2801399

חריגים לסעיף 363 א (א) - התיישנות

363 א (ב) : חלה חובת דיווח לפי סעיף 355 , (הכוונה לדין וחשבון חודשי של מעביד על עובדיו , וכן טופס 126 ב- 31/3 בכל שנה ביחס לשנה קודמת) או חובת רישום לפי סעיף 379 (מעביד – תוך שבועיים מיום היותו לראשונה מעביד- תקנה 12 לתקנות הרישום) שלא קוימה במועדה לגבי התקופה שבעדה נדרשים דמי ביטוח, למעט בנסיבות כאמור בסעיף 380 (ב) (אי הרישום לא היה בשליטתו)
תתחיל תקופת ההתיישנות האמורה בסעיף קטן (א) :

1. מהמועד שבו קוימה החובה (עם הגשת טופס 126-מתקיימת חובת הדיווח) או ממועד קבלת מידע לעניין החבות בדמי הביטוח לפי סעיף 384 (א) לפי המוקדם.

2. לעניין מי שחלות לגביו הוראות בדבר שומה סופית של הכנסה וקביעת השומה הסופית חלה במועד מאוחר מהמועדים האמורים בפסקה (1) – ממועד קביעת השומה.(עצמאי)

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

קביעת דמי ביטוח בהעדר דו"ח

סעיף 357 לחוק הביטוח הלאומי

היה אדם חייב, לפי התקנות, להגיש דין וחשבון כאמור בסעיפים 342 ו-355(א)(1) או (א)(2) ו- (ב) ולא הגישו, רשאי פקיד גביה ראשי שהמוסד מינהו לכך לקבוע את הסכום המגיע כדמי ביטוח שיש לשלמם, ורואים כאילו חל פרעון הסכום במועד התשלום של תקופת התשלום שאליה מתייחס הסכום.

קביעת דמי ביטוח בניגוד לדו"ח

סעיף 358 לחוק הביטוח הלאומי

היה פקיד גביה ראשי משוכנע שהכנסתו של המבוטח או שכר העבודה של עובדי מעביד פלוני עולים על הסכומים הנקובים בדין וחשבון שהמעביד או שהמבוטח הגיש לפי התקנות, רשאי הוא לקבוע את הסכום המגיע כדמי ביטוח שיש לשלמם, ורואים כאילו חל פרעון הסכום במועד התשלום של תקופת התשלום שאליה מתייחס הסכום

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

העברת מידע מרשות המסים לביטוח הלאומי

סעיף 384 א(א) לחוק הביטוח הלאומי

1. **הכנסותיו של נישום כפי שדווחו לרשות המסים על ידו או ע"י מעסיקו למעט הכנסה מרווחי הון כמשמעותם בסעיף 88 לפקודה**
2. **מידע בדבר החזקת מניות בחברת בית ובחברה משפחתית כמשמעותן בסעיפים 64 ו – 64 א' לפקודה**
3. **מידע בדבר שומות ניכויים שנערכו למעסיק בידי רשות המסים**

סייג: סעיף 384 א (א)(א1) – המוסד יבקש מידע ..רק אם נדרש לצורך התכליות האמורות באותו סעיף ובמידה שנדרש. (לקביעת חיוב בדמי ביטוח, או לצורך קביעת זכאות לגמלה כמפורט בלוח י"ז,כגון דמי לידה, קצבת נכות) כשהזכאות או חישוב הגמלה תלויים בהכנסת המבוטח.

yafit@yafitlaw.com

052-2801399

האם מוסמך המוסד לסתור "הכנסה" בשומת הכנסה?

"הלכת גדות"

- קביעות עובדתיות הנעשות על-ידי רשות מנהלית אחת ראויות לכיבוד על-ידי רשות מנהלית שנייה. "חזקה היא כי פקיד השומה פועל כהלכה ".

דב"ע נה/ 0-14, גדות תעשיות פטרוכימיות בע"מ נ' המוסד

חריגים בפסיקה ל"הלכת גדות"

- כאשר קביעת הרשות המנהלית מושתתת על טעות עובדתית ועל אפשרות תיקונה של הטעות.
- "הוראות פקודת מס הכנסה, אין להן דבר עם שאלת פרשנות חוק הביטוח הלאומי.חזקה היא כי מונח המופיע בחוק מסוים מתפרש מתוך אותו חוק ובהתאם למטרתו"

דב"ע נא/45-0 המוסד לביטוח לאומי – בלובר, עמ' 340.

(ההקשר לקביעת מעמד "עובד שכיר" בהעסקת קרובי משפחה)

"...מכוח החוק עצמו הותר לסטות מהחוק ולהשלים בתקנות את אופן חישוב ההכנסה החייבת .." סעיף 371 לחוק ,

(תקנה 24 לתקנות – הוראות מיוחדות בתשלום דמי ביטוח, כללי הפריסה)

עב"ל 21/99 עמינדב ושולמית יצהר נ' המוסד לביטוח לאומי

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

כללים לביטול קנסות בביקורת ניכויים

האם קיימת סמכות בחוק?

- ממצאים בביקורת ראשונה למעסיק קטן/מלכ"ר (פחות מ – 250 עובדים) - 100%
- ממצאים בביקורת שנייה למעסיק קטן/מלכ"ר - 50%
- ממצאים בביקורת ראשונה ושנייה למעסיק גדול (מעל 250 עובדים)- 50%
- ממצאים חוזרים בפעם השלישית ואילך – 0% - אין הפחתת קנסות.

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

השגה על קביעה בביקורת ניכויים

סעיף 359 השגה על קביעה בביקורת ניכויים

(א) קבע פקיד גביה ראשי את דמי הביטוח כאמור בסעיפים 347, 357 או 358, תימסר לחייב בתשלום הודעה על כך במכתב רשום, והחייב בתשלום רשאי לערור לפני ועדת שומה הפועלת לפי סעיף 372, תוך שלושים ימים מהיום שבו נמסרה לו ההודעה; לא ערר החייב בתשלום כאמור, תהא קביעת פקיד גביה ראשי סופית.

(ב) השתמש פקיד גביה ראשי בסמכותו לפי סעיפים 357 או 358, חייב הוא לנמק את החלטתו בהודעה על פי סעיף קטן (א).

(ג) העורר על קביעה לפי סעיפים 347 או 357 עליו הראיה.

(ד) הוגש ערר על קביעה לפי סעיף 358, על המוסד הראיה שהקביעה היתה סבירה.

רע"א 1830/14 רובומטיקס-פסק דין בבית המשפט המחוזי מיום 9.2.2014 - לא ניתן להעלות טענות וראיות בשלב הערעור – האם יש השלכה לביטוח לאומי

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

הקמת וועדת שומה להשגות על חיובים בדמי ביטוח

סעיף 372 לחוק הביטוח הלאומי

(א) ליד כל סניף של המוסד תוקם ועדת שומה, והיא תקבע, לפי בקשת החייב בתשלום דמי ביטוח, את דמי הביטוח שיש לשלמם.

(ב) המועצה תמנה את חברי ועדת השומה.

(ג) ועדת שומה תדון בשלושה; מנהל הסניף שלידו הוקמה ועדת שומה יקבע את התור שלפיו יכהנו חבריה.

(ד) ועדת שומה תקבע את סדרי הדין לפניה, במידה שלא נקבעו בתקנות, ולא תהיה כפופה לדיני הראיות אלא תשקול לפי אומד דעתה את חומר הראיות שהובאו לפניה; ואולם שומה סופית של הכנסה מהמקורות האמורים בסעיפים 344(א) ו-345(א), לפני כל פטור, ניכויים וזיכויים לפי פקודת מס הכנסה, תחייב את הועדה.

(ה) החלטת ועדת שומה בשאלה שבעובדה תהיה סופית.

בג"ץ 2300/14 נס טכנולוגיות בע"מ נ' הביטוח הלאומי ואח'

❖ הדגשים בפעילות וועדות השומה

yafit@yafitlaw.com
052-2801399

תודה על ההקשבה!

<u>עו"ד יפית מנגל מייצגת מעסיקים בין היתר בנושאים:</u>

* **ייצוג בוועדות שומה בהשגות על ביקורות ניכויים**
* **החזר תשלומי יתר**
* **תאונות עבודה בהן מעורב גורם שלישי.**

03-6446964,

052-2801399